

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗАПОВЕД

№ РД 09 – 4372/29.12.2023 г.

На основание чл. 13д, ал. 2, т. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с осигуряването на обучението по учебен предмет

УТВЪРЖДАВАМ

Учебна програма за отраслова професионална подготовка по учебен предмет **солфеж** за специалност код **2120302 „Народно пеене“** от професия код **212030 „Музикант-вокалист“** от професионално направление код **212 „Музикални и сценични изкуства“** съгласно приложението.

Х

ПРОФ. ГАЛИН ЦОКОВ
Министър на образованието и науката

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А
ЗА ОТРАСЛОВА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА
ПО
СОЛФЕЖ
XI клас

УТВЪРДЕНА СЪС ЗАПОВЕД № РД 09 – 4372/29.12.2023 г.

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

код 212 „Музикални и сценични изкуства”

ПРОФЕСИЯ:

код 212030 „Музикант-вокалист”

СПЕЦИАЛНОСТ:

код 2120302 „Народно пеене”

София, 2023 г.

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Отрасловата професионална подготовка в XI клас по учебния предмет **солфеж** е предназначена за професия „Музикант-вокалист“, специалност „Народно пеене“ от професионално направление „Музикални и сценични изкуства“.

Учениците придобиват знания в областта на елементарната теория на музиката, като усвояват диатониката, ладотоналната и интервалова музикална организация, надграждат в метроритмичната ѝ структура и се запознават с многообразието на старинните ладове, лежащи в основата на фолклорното песенно и инструментално творчество. Запознават се с особеностите в записването на музикална диктовка като главен момент в развитието на музикалния слух. Запознават се с богатството от мелизми (украшения) както в световната, така и в българската народна музика. В учебната програма е включен подходящ музикален материал (източници), с овладяването на който се цели развиване на учебните професионални компетентности. Чрез учебното съдържание по предмета **солфеж** обучаемите надграждат развитието на музикалния слух посредством ладотонални, интервалови и метроритмични модели – диктовка, прима виста, солфежи както от световната, така и от българската музикална литература и др., и придобиват знания и умения, свързани с бъдещата им професионална реализация.

Образователният процес по **солфеж** в XI клас дава възможност за запознаване с нови теоретични знания, организиращи музикалното изкуство. Учениците овладяват новата терминология и понятия, свързани с теорията на музиката.

Въвеждат се нови понятия, придобиват се знания и умения, които учениците прилагат практически както в часовете по солфеж, така и по специалния предмет. Запознават се слухово и теоретично с интерваловата и **акордово-ладовата** структура, лежаща в основата на вертикалната музикална организация. В хода на учебната работа се постигат по-високи резултати в процесите на индивидуалната работа, концентрацията, самодисциплината и самоконтрола.

Отрасловата професионална подготовка по учебния предмет **солфеж** е представена тематично, като темите не се разглеждат в задължителна последователност, а предполагат работата по тях да се преплита във всеки урок на принципа на спираловидното развитие на уменията, натрупване на представите и изграждане на понятията.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБЕН ПРЕДМЕТ

С обучението по учебния предмет се цели:

- Развиване и възпитаване на музикалния слух на учащите се за възприемане на оригинални образци от музикално наследство на чужди композитори, в това число и образци на българското песенно и инструментално творчество.
- Изграждане на усет и отношение към високите музикално-естетически качества на това творчество.
- Развиване на способности за професионално четене и записване на многообразните метроритмични и ладови структури на народната музика.
- Развиване на музикалната памет – аналитична и музикално-изразителна.
- Надграждане в теоретичен и слухов аспект посредством новите понятия и специфични елементи от общата организация на музиката като неделима част от изграждането на специалността музикант-вокалист по професия народно пеене;
- Затвърждаване на професионални компетентности от обучаемите с цел бъдещата им професионална реализация.

Чрез учебното съдържание се цели:

- запознаване с ладотоналната и интерваловата същност на музикалното изкуство.
- да се развие правилно интониране с помощта на новите теоретични знания; да се развие ладотоналният усет в организацията на музиката и посредством акордовите образувания.
- да се запознаят със старите ладове - важен елемент от структурата на музикалното изкуство.
- да се развият уменията за записването на едногласна диктовка в тоналностите до два знака, преминавайки от диатоника към алтерации и модуляции през метроритмическа и интонационна усложненост.
- запознаване с мелизмите (украшенията) в световната и българската народна музика.
- развитие на музикалния слух чрез система от упражнения - солфежи, диктовки, анализи и др.
- разширяване на знанията за интервали, акорди, метроритмическите структури и приложението им.

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

№ по ред	Типов учебен план	XI клас	
		Брой учебни седмици	Общ брой часове
1	Типов учебен план за професионално образование с интензивно изучаване на чужд език в паралелки с дневна форма на обучение/В2	36	72
2	Типов учебен план за професионално образование с разширено изучаване на чужд език в паралелки с дневна форма на обучение/В4	36	72
3	Типов учебен план за професионално образование без интензивно и без разширено изучаване на чужд език в паралелки с дневна форма на обучение/В6	36	72

Учебното съдържание е разпределено в 4 (четири) раздела, като в тях се конкретизира броят на учебните часове и включените теми. Всяка тема се разпределя от учителя в началото на всяка учебна година.

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗДЕЛИТЕ	ПРЕПОРЪЧИТЕЛЕН БРОЙ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ
	XI клас	72
1.	Ладотоналност, метроритмика. Стари ладове. Акорди	18
2.	Учебно-теоретична дейност	18
3.	Практически дейности	18
4.	Овлабяване елементите на музикалната изразност	18
	Общ минимален брой учебни часове	72

2. Раздели и теми

Раздел 1. Ладотоналност. Метроритмическа организация. Изразни средства в музиката. Стари ладове

- 2.1.1. Преговор: диатоника, пентатоника, хроматика. Ритъм и метрум.
- 2.1.2. Линеарна и вертикална организация –мелодия, акорди.
- 2.1.3 Функционалност.
- 2.1.4. Преговор: Стари ладове.
- 2.1.5. Хармоничен двуглас

Раздел 2. Учебно-теоретична дейност

- 2.2.1. Развива мелодичен и хармоничен музикален слух
- 2.2.2. Усвоява интервалови и акордови слухови и теоретични знания
- 2.2.3. Развива ладов и метроритмичен усет

Раздел 3. Практически дейности

- 2.3. 1. Усвоява понятията в практическата работа
- 2.3.3. Транспонира диктовки слухово и писмено
- 2.3.4. Възпроизвежда кратки музикални фрази слухово и по памет
- 2.3.5. Построява интервали, акорди и прави връзката по между им
- 2.3.6. Пеене на солфежи и анализ на мелодията. Транспониране на солфежи
- 2.3.6. Пее прима виста солфежи и анализира движението на мелодичната линия
- 2.3.7. Делене на метричните времена и техните части

Раздел 4. Овладяване елементите на музикалната изразност

- 2.4.1 Осмисля и анализира ладотоналността в музикалните произведения.
- 2.4.2.Прави метроритмични анализи и наблюдава промените, които носи мелизмовата структура на мелодиката
- 2.4.3. Анализира основните изразни средства: мелодия, хармония, динамика, тембър, ритъм и тяхното взаимодействие

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ – ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

В края на обучението ученикът трябва да притежава следните знания, умения и компетентности:

- познава основните ладови структури;
- познава терминологията, свързана с интерваловата и акордовата структура;
- разпознава старите ладове;
- овладява различни метрически структури;
- познава и различава прости и сложни размери;
- познава и отгатва тоналности до два знака; възпроизвежда разновидностите на мажора и минора;
- прави връзка с музикалните примери от световната музикална литература;
- развива музикалната памет чрез възпроизвеждане на кратки музикални фрази, отгатване на степени с тонови имена и музикални диктовки до два знака и точно интониране;
- прави разлика между различните мелизми (украшения);
- развива позитивно отношение към музикалното изкуство.

V. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Людмила Варадинова, старши учител по музикално-теоретични дисциплини, 144. СУ „Народни будители“, гр. София
2. Момчил Томов, учител по музика в СУ “Отец Паисий“, гр. Враца
3. Величка Николова, зам.-директор по УТД, 144. СУ „Народни будители“, гр. София